

PREEK N.A.V. EZRA 10:10-12 (DE GEMENGDE HUWELIJKEN)

Liturgie: na de zegen:
 na de wet:
 na de Schriftlezing:
 na de preek:
 na de collecte:

Schriftlezing: Ezra 9:1-6,10-15, Ezra 10:1-16a

Tekst: Ezra 10:10-12

Wat moet je in vredesnaam nou met zo'n tekst?

Het gaat over de gemengde huwelijken. En vooral over hoe dat aangepakt moet worden.

Weg met de vreemde vrouwen.

Een rigoureuze aanpak. Eentje die ons tegen de borst stuit. Ons hart steigert: wie doet dat nou? Wie gaat er nou zo met zijn vrouw, en niet te vergeten: z'n kinderen, om?

Wat moet je met zo'n tekst?

Laat het niet zien hoe hard God eigenlijk is? Hoe meedogenloos godsdienst kan zijn? Hebben al die mensen niet gelijk, die zeggen dat God wreed is, zonder gevoel, zonder liefde? Steekt dit hoofdstuk niet schril af tegen wat ons uit het Nieuwe Testament tegemoet komt: God die liefde is, die barmhartig is? Is Ezra 9 en 10 niet ook weer zo'n zwarte bladzijde uit de geschiedenis van de kerk? Zoals er wel meer zwarte bladzijden zijn? Denk aan slavernij, onderdrukking, hoe christenen tegen Joden aankijken en tegen de positie van vrouwen.

Wat moet je ermee?

Kun je een parallel trekken met wat bij ons heet 'gemengde verkering'? Ik denk dat heel veel mensen daar onwillekeurig wel aan denken. En misschien vindt u dat zelfs wel fijn: een preek die duidelijk zegt dat gemengde verkering niet mag. Daar zitten we op te wachten! Of u bent juist bang voor zo'n donderpreek, zo'n preek die klip en klaar laat zien wat wel mag en wat niet mag.

Wat moet je in vredesnaam met zo'n tekst?

Toch staat het in de Bijbel. Toch moeten we er wat mee. De Here heeft er blijkbaar een bedoeling mee. Ook deze hoofdstukken hebben ons wat te zeggen. Laten we daar met elkaar proberen achter te komen.

thema: EZRA EN DE GEMENGDE HUWELIJKEN

1. Zonde wordt aangewezen (vers 10)
2. Schuld moet beleden (vers 11a)
3. Bekering werkt door (vers 11b en 12)

EZRA EN DE GEMENGDE HUWELIJKEN - 1. Zonde wordt aangewezen (vers 10)

Zo'n tachtig jaar nadat de eerste ballingen naar het land Kanaan waren teruggekeerd, komt ook de priester Ezra naar Jeruzalem. Samen met een groep Israëlieten die zelf nog nooit in Kanaan waren geweest, die geboren en getogen waren in Babel, maakt hij de reis naar het beloofde land. U kunt daarover lezen in Ezra 7 en 8.

In Kanaan zelf was het leven ondertussen z'n gangetje gegaan. De pelgrimsvaders, de mensen van het eerste uur, waren gestorven. De tweede en de derde generatie hadden het roer overgenomen. De tempel was herbouwd en elke dag rookten de brandoffers.

Koud is Ezra aangekomen in Jeruzalem of hij wordt algemeen erkend als een vooraanstaand en leidinggevend man. We lezen tenminste in Ezra 9:1 dat de leiders van het volk meteen naar hem toekomen. Misschien is zijn roem al voor hem uitgegaan, roem die we lezen in hoofdstuk 7. Daar wordt er op gewezen dat Ezra afstamt van de allereerste priester Aaron, de broer van Mozes. En verder wordt van hem meerdere keren getuigd dat hij een Schriftgeleerde was, „bekwaam in de wet van Mozes”, „geleerd in de geboden en voorschriften van de Here voor Israël.” En Ezra had zich als doel gesteld „om de wet van de Here te onderzoeken en haar te volbrengen en om in Israël inzetting en verordening te onderwijzen.” En de koning had daar in een brief nog aan toegevoegd, dat Ezra ook regeerders en rechters moest aanstellen om recht te spreken „over het gehele volk dat in het gebied over de Rivier woont, over allen die de wetten van uw God kennen; en hem die ze niet bekend zijn, zult u ze bekend maken. En”, voegde de koning eraan toe, „aan ieder die de wet van uw God en de wet van de koning niet volbrengt, zal stipt recht geoefend worden: hetzij ter dood, hetzij tot verbanning, hetzij tot geldboete of tot gevangenneming.”

Het lijkt er op dat de leiders van het volk dat geweten hebben: dat Ezra orde op zaken kwam stellen. Orde op zaken, ook in godsdienstig opzicht. Want met hangende pootjes komen ze gelijk bij hem en vertellen hem wat er mis is. „Het volk Israël, de priesters en de Levieten hebben zich niet afgezonderd gehouden van de volken der landen, wat hun gruwelen betreft.”

Het is goed misgegaan in Israël. Hadden hun vaders tachtig jaar geleden nog gelovig ‘nee’ gezegd tegen een aanbod van de Samaritanen om mee te helpen bij de tempelbouw, zelf hebben ze zich vermengd met niet-Israëlietische volken. Hadden hun vaders nog het gevaar gezien van syncretisme, van de samensmelting van hun godsdienst, van hun geloof in de God die leeft, met andere godsdiensten, hadden die nog begrepen dat de Here het iets gruwelijks vindt, dat zijn kinderen naast Hem ook nog op iets anders vertrouwen, zij zelf hadden vreemde vrouwen getrouwd. Ze hadden het niet zo nauw meer genomen. In 9:2 staat dat ze uit de volken om zich heen dochters en vrouwen hebben genomen „waardoor het heilige zaad zich vermengd heeft met de volken der landen.”

„Waardoor het heilige zaad zich vermengd heeft met de volken der landen.” Dat klinkt haast nazistisch. Moet je hier denken aan een ‘blut und bodem’ theorie, zoals Hitler die hanteerde, alleen dan anders? Het zuivere joodse ras moet ook zuiver blijven? Dat is niet het geval. Je moet het hier echt in geestelijke zin opvatten. ‘Zaad’ wordt in de Bijbel vaak gebruikt in de zin van ‘nakomelingen’. Het wordt in deze tekst symbolisch bedoeld: Israël is het door God afgezonderde, uitverkoren, heilige volk. Juist het overblijfsel van het volk Israël, het gedeelte dat naar Gods belofte mag terugkeren naar Kanaan, heet het ‘heilige zaad’ (Jes.6:13). En dat heilige zaad moet de Christus voortbrengen. Maar als nu dat heilige zaad geen heilig zaad blijft, maar opgaat in het heidendom, wat dan...?

U ziet wel, net als destijds bij het aanbod van de Samaritanen staat er veel op het spel: het voortbestaan van het volk Israël, het volk van God, en daarmee ook de komst van de Messias. En nu blijkt dat de leiders juist hebben gedaan wat ze niet mogen doen: het volk voorgaan in ongehoorzaamheid.

Op bevel wordt het volk samengeroepen. Er wordt ook een sanctie gesteld: als jullie niet komen zul je uit de gemeente worden gezet. En ze komen massaal naar Jeruzalem, de mannen van het volk, de mannen van Juda en Benjamin. Ze verzamelen zich op het plein van de tempel. Ze zitten daar bij elkaar. En de stemming is bedrukt: ze zien de bui wel hangen. Iedereen wist al waar het over zou gaan. En ze zijn onder de indruk. Ze zitten bevend en rillend op de grond. „Zowel om de zaak als door de regenbuien.” En wat kan het regenen in Israël: echte stortbuien, waarbij de temperatuur behoorlijk daalt. Koud en nat. Je ziet het zo voor je. Rillend. Maar ook vanwege wat er aan de hand is.

En dan spreekt Ezra de mannen toe. Onze tekst is waarschijnlijk slechts een samenvatting van de toespraak. Ezra wijst op trouwbreuk. Dat was zijn taak: hij wijst het volk op de wetten van God, waarin zo duidelijk staat dat een huwelijk met iemand uit de oorspronkelijke volkeren van Kanaan of met een Ammoniet of Moabiet verboden is. (Ex.34:16, Dt.7:1-4, Dt.23:3-6) Als het over ‘vreemde vrouwen’ gaat, dan worden dus vrouwen uit die volken bedoeld. Opvallend is dat in de opsomming in 9:1 niet de Samaritanen worden genoemd. Er is trouwbreuk gepleegd: de wet van God is overtreden en het voortbestaan van het volk van God staat op het spel. Daarom gaat het. Geen invloed van het heidendom. Niet een beetje van dit en een beetje van dat. De Here wil je hele hart.

Vreemde vrouwen - hoe voeden die hun kinderen op? Vertellen ze hun kinderen de verhalen uit de Bijbel? Leven ze hen goed voor in de dienst aan de Here? Of worden er afgoden getolereerd in huis? Of worden er naast verhalen uit de Bijbel ook nog verhalen verteld over afgoden?

Kinderen voelen haarscherp aan hoe hun ouders bezig zijn met het geloof: doet het hen echt wat of is het alleen maar buitenkant? Leven pa en ma echt uit het geloof, betekent de Here God echt wat voor hen en laten ze hun leven ook door Hem leiden? Is God voor hen echt realiteit en is dat ook te merken in de gewone dagelijkse dingen? Of volstaan ze met wat regeltjes, wordt je geloof en je trouw alleen maar afgemeten aan hoe vaak je naar de kerk gaat, en of je er wel een beetje netjes uitziet, en of je wel naar catechisatie gaat? Bewust leven uit het geloof - kinderen voelen dat haarscherp aan en hun eigen leven wordt er ook door gevormd.

Gemengde huwelijken *kunnen* een bedreiging vormen voor het zuiver bewaren van het geloof. Ik zeg met nadruk: kunnen. Omdat u zelf ook wel weet, dat er ook heel veel goede, gelovige huwelijken zijn van echtparen die oorspronkelijk niet uit de zelfde kerk komen.

Maar een gevaar is het wel. Het zou naïef zijn dat te ontkennen. En het is ook niet zo, dat alleen maar het OT op de gevaren van een gemengd huwelijk wijst. In 2 Cor.6:14 staat toch echt: „Vorm geen ongelijk span met ongelovigen.” NB: het gaat hier over ongelovigen, over mensen die God niet kennen, die niet naar de kerk gaan. En in 1 Cor.7:39 staat dat weduwen best opnieuw mogen trouwen „mits in de Here.” Dat betekent toch op z'n minst dat het geloof een heel belangrijk punt is bij de vorming van een huwelijk. Ik weet wel dat je in je verkeringsstijd, wanneer je dolverliefd bent op elkaar, en er naast jouw geliefde haast niemand meer op de wereld is, in ieder geval niemand die het haalt bij hem of haar, dat je dan niet altijd zin hebt om te praten. Liever zoenen dan zeuren! Maar als het geloof echt iets voor je betekent, als je echt van ook van de Here houdt, dan kun je Hem er niet buitenlaten. Dan zul je ook over Hem met z'n beiden moeten praten. Dan zul je eenheid moeten zoeken in het

geloof. Dat geldt trouwens ook als je vriend of vriendin wel lid van de kerk is, want dat is immers geen garantie dat iemand ook echt z'n hart aan de Here heeft gegeven. Praat met elkaar over je geloof, over de Here. Laat Hem er niet buiten. En kies uiteindelijk voor Hem, als het niet samen is, dan maar alleen.

En noem zonde ook echt zonde. Dat deed Ezra ook: hij wees het volk de zonde aan. Trouwbreuk: het verbond met God was verbroken. Maar nadat Ezra de zonde heeft aangewezen, gaat hij ook een stap verder:

EZRA EN DE GEMENGDE HUWELIJKEN - 2. Schuld moet beleden (vers 11a)

Wanneer Ezra van de leiders van het volk hoort wat er aan de hand is, is hij verbijsterd. Hij scheurt z'n kleren en trekt haren uit z'n hoofd en baard. Hij is er kapot van. We hebben er van gelezen. Het is opmerkelijk te zien wat Ezra doet. Allereerst verootmoedigt hij zich: 'hij bleef verbijsterd neerzitten tot het avondoffer'. En dan, terwijl het avondoffer rookt ter verzoening van de zonden, knielt hij neer en breidt z'n handen uit naar de Here. En hij gaat schuld belijden. „Mijn God, ik schaam mij en durf mijn ogen niet tot U opslaan, o mijn God, want onze ongerechtigheden zijn ons boven het hoofd gegroeid en onze schuld is gestegen tot de hemel.” Ziet u wat Ezra doet? Hij vereenzelvigd zich met de zonden van het volk. Terwijl hij zelf geen vreemde vrouw had getrouwd, belijdt hij wel schuld. En let er op hoe nederig en verslagen hij is. Op de houding die hij aanneemt en de woorden die hij spreekt.

Het gebed en de schuldbelijdenis van Ezra vallen op: een grote groep mensen komt om hem heen staan, mannen en vrouwen en kinderen. Ze zijn onder de indruk van de reactie van de priester en zijn stemming slaat aan, of liever gezegd: over. De mensen gaan ook huilen van verdriet. En een zekere Sechanja neemt het woord en erkent de schuld van het volk. „Wij zijn ontrouw geweest tegenover God, doordat wij vreemde vrouwen uit de volken van het land hebben gehuwd; desondanks is er hoop voor Israël.” Er is hoop....

En wanneer Ezra later de mannen op het tempelplein toespreekt zegt hij: „Maar geef nu eer aan de Here, de God van uw vaders.” Het lijkt erop, dat Ezra hier bedoeld: laten we een psalm gaan zingen om God te loven en te prijzen. Maar dat is het niet. Het wil hier zeggen: belijd God je schuld. In Joz.7:19 onderzoekt Jozua wie schuldig is aan het bloedbad bij Ai. Door het lot wordt dan Achan aangewezen die kostbaarheden uit Jericho had gestolen. Jozua zegt dan: „Mijn zoon, geef eer aan de Here (...) en doe voor Hem belijdenis; vertel mij toch wat gij gedaan hebt.” En in Joh.9:24 staat het verhaal van de blindgeborene. De mensen willen weten welke zonde hij gedaan heeft waardoor hij blind geworden is. Ze zeggen tegen de blinde: 'geef God de eer...'. 'God de eer geven' is in deze context dus zoiets als je schuld belijden. Een mooie gedachte is dat eigenlijk, dat je door je schuld te belijden eer geeft aan de Here. Dat je laat zien: Here, zonder U kan ik niet. Here, ik heb U nodig om te leven, om verder te leven. Vergeef dan mijn schuld...

Ezra roept de mannen op hun schuld aan de Here te belijden.

Waarom is dat zo belangrijk, dat je je schuld belijdt? Dat je eerlijk je zonden toegeeft? Je zou kunnen zeggen dat schuldbelijdenis de weg vrijmaakt voor schuldvergeving. Er is geen vergeving wanneer je niet eerst je zonden onder ogen ziet en erkend. „Wanneer wij zeggen dat wij geen zonde hebben, misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet. Maar wanneer wij onze zonden belijden - Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.” (1 Joh.1:8,9) Er is hoop, maar alleen als je schuld belijdt.

Je schuld belijden is dus iets wezenlijks. Het past bij je omgang met God, dat je toegeeft: ‘Ja Here, ook nu heb ik weer gezondigd, ik heb dit of dat gedaan, en sta schuldig voor uw aangezicht.’ Maar het past ook bij onze omgang met elkaar. Als je iemand hebt gekwetst en je weet dat, maar je geeft niet toe dat je hem gekwetst hebt - hoe kan hij je dan vergeven? „Wie zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar wie ze belijdt en nalaat, die vindt ontferming.” (Spr.28:13) En in Jakobus staat het ook heel duidelijk: „Belijdt elkaar uw zonden en bidt voor elkaar.” (Jak.5:16)

Schuld belijden is een christelijke basishouding. Het geeft de basis voor vergeving. En het is indrukwekkend om te zien hoe de priester Ezra ons in die schuldbelijdenis voorgaat. Je ziet het hier concreet: goed voorbeeld doet goed volgen.

De schuld moet beleden. Daartoe roept Ezra de verzamelde mannenbroeders op. Maar daarmee kunnen ze niet volstaan. Nu zal ook uit hun daden moeten blijken dat ze de Here trouw willen dienen.

EZRA EN DE GEMENGDE HUWELIJKEN. 3. Bekering werkt door (vers 11b en 12)

Nadat Sechanja namens het volk schuld heeft beleden en aangaf dat er nog hoop is voor Israël, geeft hij ook aan wat de consequenties zijn voor de toekomst. De vreemde vrouwen moeten weg. Er moet gehandeld worden volgens de wet.

En dat is ook waar Ezra de verzamelde en verkleumde mannen op het tempelplein toe oproept: doe wat God welgevallig is en scheid je af van de volken van het land en de vreemde vrouwen.

Wat werkt je schuldbelijdenis uit? Heeft het ook gevolgen? Heeft het effect? Of bedrijf je dezelfde zonde na je schuldbelijdenis gewoon weer? Ga je gewoon door met zondigen? Dan wordt een schuldbelijdenis wel heel ongeloofwaardig!

Na de schuldbelijdenis is er vergeving. Dat is iets geweldigs: dat je mag weten dat zo vaak als je je schuld belijdt, dat er dan ook vergeving is bij God. Waar wij na drie keer vergeven al gauw zo iets hebben van ‘en nu is het genoeg geweest’, daar vergeeft God iedere keer maar weer. Zo groot is Gods geduld met jou, zo genadig is hij en barmhartig. Hij vergeeft zeventig maal zeven maal. Oftewijl: ontelbaar vaak.

Maar het kan niet zo zijn, dat je schuldbelijdenis iets is van ‘de volgende keer zie ik wel weer.’ Zo iets als ‘Gods genade is zo groot, ook de volgende keer vergeeft Hij me wel weer.’ Daarvoor is Gods genade niet bedoeld, dat je je al vast voor de volgende keer weer indekt.

Dan maak je genade wel erg goedkoop! En dat terwijl God zijn enige en liefste Zoon ervoor opofferde. Zo lief had God de wereld, heeft Hij ook u en jou en mij.

Maak genade nooit goedkoop. Maak erg geen automaat van. Nee, je schuldbelijdenis moet oprecht gemeend zijn. Je moet wel het hartelijke voornemen hebben om voortaan naar Gods geboden te leven. Na de woorden ook de daden. Na de schuldbelijdenis (en de vergeving) dus ook de bekering.

Bekering. Je omkeren op de weg die je gaat zonder de Here en juist met Hem lopen op de weg naar het eeuwige leven.

Bekering. Dat is radicaal kiezen voor een leven met God en een breken met de zonde.

Bekering. Dat is geloven en tegelijk bidden ‘Here kom mijn ongeloof te hulp’.

Breek met de zonde. Weg met je oude leven. Doe weg, alles wat je hindert in de vertrouwelijke omgang met God. Het moet toch te zien zijn dat je kind van de Here bent, dat je ernst maakt met zijn geboden?

De maatregel in Ezra is erg rigoureuus. Dat stuit je tegen de borst. Het doet je steigeren. Zo ga je niet met mensen om. Dat doe je niet met vrouw en kinderen.

Inderdaad, de maatregel is hard. En in onze NT-tijd is er ook wel wat veranderd. Gemengde huwelijken hoeven niet perse ontbonden te worden (1 Cor.7:13). En ongelovige mannen zijn geheiligd in hun gelovige vrouw en andersom en hun kinderen zijn opgenomen in de gemeente (1 Cor.7:14). Maar zoals al gezegd: ook in het NT blijft het regel: als je nog niet getrouwd bent en je toekomstige echtgenoot nog kunt kiezen, vorm dan geen ongelijk span met een ongelovige. En Ezra 9 en 10 en ook deze tekst uit het NT laten zien, dat het om een ernstige zaak gaat. Om iets waarbij veel op het spel staat.

De eerste keus is daarom een jongen of meisjes dat de Here lief heeft. En als dat niet zo is, wacht er dan niet mee tot het laatst om dat essentiële van je leven: je band met God, je geloof in Hem, aan de orde te stellen. En probeer dan toch een te worden in het geloof. En lukt dat niet, zie dan onder ogen dat de Here soms rigoureuze maatregelen van je vraagt. Een besliste keus voor Hem boven alles wat je hier op aarde liefhebt.

Is dat makkelijk praten? Makkelijk praten van iemand die er toch niet mee te maken heeft? Ik begrijp best dat je dat zo ervaart. En je mag het ook best zeggen, want ik zal het niet ontkennen. Het kan inderdaad verdraait moeilijk zijn om tegen al je gevoelens in gehoorzaam te zijn aan de Here. Maar Hij vraagt het wel - daar kan ik ook niks aan doen.

Tegen je gevoelens gehoorzaam zijn aan de Here, dat geldt niet alleen als het om gemengde verkeringen gaat. Denk bij Ezra 9 en 10 dus niet alleen aan mensen die daarmee te maken hebben. Het gaat ook over u en jou. Want iedere zonde is voor de Here een gruwel, iedere zonde vloekt met zijn heiligheid. En daarom: als zonde wordt aangewezen, ook bij jou, belijd dan oprecht je schuld en bekeer je tot de God van je leven die genadig is en zondaars wil vergeven.

Amen